

Informatie voor de raad

Onderwerp	-	Beleidsplan Begraafplaatsen
Portefeuillehouder	-	R.W.J. van Leeuwen (wethouder)
Domein	-	Ruimte
Contactpersoon	-	J. Vulkers
Contactgegevens	-	j.vulkers@dalfsen.nl
Openbaarheid	-	Openbaar

Behandeld in collegevergadering van
Behandeling in raadsvergadering van

15 oktober 2024
11 november 2024

Kernboodschap:

Het college van B&W stelt u voor kennis te nemen van de Startnotitie Beleidsplan Begraafplaatsen die door ons college is vastgesteld. In deze raadsmemo wordt u geïnformeerd over de Startnotitie en over wanneer wij het Beleidsplan aanbieden aan uw raad.

Toelichting:

De gemeente Dalfsen is eigenaar en beheerder van drie actieve gemeentelijke begraafplaatsen. Dat zijn begraafplaatsen Welsum en Ruitenborghstraat (beiden in Dalfsen) en begraafplaats Nieuwleusen.

In het College-uitvoeringsprogramma 2023 – 2026 (Veel te doen in Dalfsen) staat opgenomen dat de gemeente een integrale visie op de begraafplaatsen gaat opstellen (voor 2023 en verder). Aanleiding hiervoor is dat de Nota algemene begraafplaatsen gemeente Dalfsen van augustus 2009, door de raad vastgesteld, toe is aan actualisatie. Op de Lange Termijn Agenda voor de gemeenteraad staat een Kadernota Begraafplaatsen gepland voor december 2024.

Dit proces is gewijzigd omdat:

1. Uit lopend onderzoek blijkt dat een Beleidsplan Begraafplaatsen beter past bij het onderwerp dan alleen een integrale visie op begraafplaatsen. Een visie op de begraafplaatsen zal wel onderdeel uitmaken van het Beleidsplan. Begin 2024 is gestart met een integraal onderzoek naar de gemeentelijke begraafplaatsen. De resultaten van het onderzoek vormen de basis voor het op te stellen Beleidsplan.
2. Het genoemde integrale onderzoek dusdanig vordert dat het opstellen van een kadernota feitelijk overgeslagen kan worden.
3. Het betrekken van externe partijen in de gemeente onderdeel van het proces is en voor het zorgvuldig doorlopen van dit proces wat extra tijd nodig is. Daarom wordt het Beleidsplan Begraafplaatsen in het eerste kwartaal van 2025 ter besluitvorming aan de raad aangeboden.

Het doel van het Beleidsplan Begraafplaatsen is het opstellen van actueel en integraal beleid voor de gemeentelijke begraafplaatsen. Het is belangrijk dat hierbij ook de samenhang met de relevante externe partijen in de gemeente inzichtelijk wordt gemaakt. Deze externe partijen zijn de stichting Begraafplaats Lemelerveld, de katholieke begraafplaatsen, rouwcentrum Dalfsen, uitvaartondernemers en de historische verenigingen.

Financiën:

De ambtelijke organisatie wordt in dit proces ondersteund door een externe adviseur begraafplaatsen. De kosten hiervoor zijn geraamd op € 50.000 excl. BTW. Deze kosten worden voor 50% gedekt uit de bestaande ruimte begraafplaatsenbegroting en voor 50% uit apparaatskosten. Voor de uitvoering van eventuele maatregelen in het Beleidsplan is nog niet voorzien in een dekking.

Communicatie:

Het onderwerp heeft impact op onze inwoners. Er wordt daarom een Communicatieplan opgesteld over het Beleidsplan en de bestuurlijke behandeling ervan. Er is daarbij aandacht voor het participatieproces met de betrokken externe partijen, voor communicatie richting inwoners/rechthebbenden en voor de gevoeligheid van het onderwerp. Voor de verwachte maatregelen uit het

Beleidsplan wordt in 2025, na vaststelling door uw raad, een meer gerichte communicatieaanpak uitgewerkt. Deze aanpak wordt afgestemd op een specifieke doelgroep of mogelijk op individueel niveau

Vervolg:

De verwachting is dat in het eerste kwartaal van 2025 het Beleidsplan Begraafplaatsen ter vaststelling wordt aangeboden aan de gemeenteraad.

Bijlagen:

1. Startnotitie Beleidsplan Begraafplaatsen

Burgemeester en wethouders van de gemeente Dalfsen,

de burgemeester
Rikus Jager

de gemeentesecretaris
Henry van der Woude

Startnotitie Beleidsplan Begraafplaatsen

Startnotitie Beleidsplan Begraafplaatsen

Auteur: Joke Vulkers en Martijn van Randwijk
Team: Team Advies en Regievoering, Domein Ruimte
Datum: 3 oktober 2024
Versie: 3

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	3
1 Inleiding.....	4
1.1 <i>Aanleiding</i>	4
1.2 <i>Doelstelling en probleemstelling</i>	4
2 Context.....	5
2.1 <i>Wet- en regelgeving</i>	5
2.2 <i>Gemeentelijke kaders</i>	5
3 Proces.....	5
3.1 <i>Aanpak</i>	5
3.2 <i>Betrokkenen</i>	5
3.3 <i>Planning</i>	6
3.4 <i>Communicatie</i>	6
4 Randvoorwaarden	7
4.1 <i>Capaciteit</i>	7
4.2 <i>Budget</i>	7
4.3 <i>Risico's</i>	7

1 Inleiding

De gemeente Dalfsen is eigenaar en beheerder van drie actieve gemeentelijke begraafplaatsen. Dat zijn begraafplaatsen Welsum en Ruitenborghstraat (beiden in Dalfsen) en begraafplaats Nieuwleusen. De Wet op de lijkbezorging vormt het juridisch kader voor de gemeente. Zo heeft de gemeente de wettelijke zorgplicht om te voorzien in voldoende begraafcapaciteit voor haar inwoners.

Deze startnotitie beschrijft de aanpak om te komen tot een beleidsplan voor de gemeentelijke begraafplaatsen (het Beleidsplan). Onderdeel van de aanpak is het betrekken van onze externe partners. Deze externe partners zijn van belang, omdat er naast de genoemde gemeentelijke begraafplaatsen in onze gemeente ook particuliere (zoals de kerkelijke) begraafplaatsen zijn. Dus zowel de gemeente als particulieren bieden vergelijkbare maatschappelijke voorzieningen.

Aan de hand van een raadsmemo wordt de gemeenteraad geïnformeerd over het proces dat wordt doorlopen voor het Beleidsplan. Uitgangspunt is dat het Beleidsplan in het eerste kwartaal van 2025 ter vaststelling aan de raad wordt aangeboden.

1.1 Aanleiding

In het College-uitvoeringsprogramma 2023 – 2026 (*Veel te doen in Dalfsen*) is aangekondigd dat de gemeente een integrale **visie** op de begraafplaatsen gaat opstellen (voor 2023 en verder). Aanleiding hiervoor is dat de Nota algemene begraafplaatsen gemeente Dalfsen van augustus 2009, door de raad vastgesteld, toe is aan actualisatie. Op de Lange Termijn Agenda staat opgenomen dat de raad in december 2024 een **kadernota** begraafplaatsen wordt aangeboden.

Het bovengenoemde proces is gewijzigd:

1. Uit reeds in gang gezet onderzoek blijkt dat een **Beleidsplan Begraafplaatsen** beter past bij het onderwerp dan alleen een integrale visie op begraafplaatsen. Een visie op de begraafplaatsen zal wel onderdeel uitmaken van het Beleidsplan.
2. Het onderzoek vordert dusdanig dat het opstellen van een kadernota feitelijk overgeslagen kan worden.
3. Om een zorgvuldig proces met externe partners te kunnen doorlopen willen we het Beleidsplan begraafplaatsen in het eerste kwartaal van 2025 ter besluitvorming aan de raad aanbieden.

1.2 Doelstelling en probleemstelling

Probleemstelling

De Nota algemene begraafplaatsen van 2009 is niet meer actueel.

Doelstelling

Het doel van het Beleidsplan Begraafplaatsen is het opstellen van actueel, integraal beleid voor de gemeentelijke begraafplaatsen, dat is afgestemd met externe partners.

Met integraal wordt bedoeld dat wordt gekeken naar de onderlinge samenhangende onderdelen van onder meer:

- de organisatie;
- de inrichting;
- het beheer;
- de financiën en de tarieven;
- de regelgeving;

Ook wordt gekeken naar:

- trends & ontwikkelingen;
- de samenhang met de 'bijzondere' (de particuliere) begraafplaatsen in onze gemeente;
- de begraafcapaciteit in relatie tot de demografische ontwikkelingen.

Voorlopige inhoud

Het Beleidsplan Begraafplaatsen zal onder meer de volgende onderdelen bevatten:

- een evaluatie van het huidige beleid;
- een (lange termijn) visie voor de begraafplaatsen;

- de resultaten en adviezen van het reeds in gang gezette integraal onderzoek naar de begraafplaatsen;
- een maatregelenplan voor de nadere, concrete, uitwerkingen van de adviezen, met o.a. (mogelijke) maatregelen om de begraafcapaciteit te verhogen of optimaliseren, zoals door:
 - o optimale inrichting of eventueel uitbreiding van de begraafplaatsen;
 - o het ruimen van graven;
 - o het zo mogelijk realiseren van aanvullende ruimte voor urnen.

Daarnaast is er specifieke aandacht voor het columbarium op begraafplaats Welsum, omdat dit een concreet maatschappelijk aandachtspunt is gebleken. In de Beleidsnota zal ook ingegaan worden op de toezegging van het college aan de raad over het onderhoud op het historische deel van de begraafplaats aan de Ruitenborghweg (n.a.v. de algemene beschouwingen over de begroting 2022 – 2025).

2 Context

Het juridisch kader wordt gevormd door de Wet op de lijkbezorging. De wet biedt veel beleidsruimte voor de gemeente. Bij het opstellen van het Beleidsplan zullen we hiervan gebruik maken en het gemeentebestuur keuzes voorleggen.

2.1 Wet- en regelgeving

De Wet op de lijkbezorging (Wlb) kent haar oorsprong in de Begraafwet van 1869. De Wlb uit 1991 kent een lange voorafgaande parlementaire behandeling en is in de loop der jaren vaak geactualiseerd. De Wlb bundelt onder meer de lijkschouw, de administratie rondom een uitvaart, de eerder genoemde type begraafplaatsen, de soorten graven en grafrechten, aspecten als ruimen en opgraven en gaat in op cremieren en het bezorgen van as. In het Besluit op de lijkbezorging, een Algemene Maatregel van Bestuur, is aanvullend concreet vastgelegd wat onder meer de onderlinge afstanden tussen lijken en de afstand tot het grondwater dienen te zijn. De beleidsruimte voor de gemeente ligt onder meer in de type uit te geven graven, de termijnen van het grafrecht, het aantal gemeentelijke begraafplaatsen, de inrichting van de begraafplaatsen en de tariefstelling voor begraven en grafrechten. De gemeentelijke regelgeving moet zijn vastgelegd in een verordening. Het is de bevoegdheid van de gemeenteraad om deze verordening vast te stellen.

2.2 Gemeentelijke kaders

Het vigerende gemeentelijke kader wordt - in chronologische volgorde - gevormd door:

- Nota algemene begraafplaatsen gemeente Dalfsen, Afdeling Publiekszaken, augustus 2009;
- Verordening op het beheer en het gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen voor de gemeente Dalfsen 2020 (Beheersverordening begraafplaatsen Dalfsen 2020);
- Nadere regels voor graven, asbezorging en grafbedekking 2020;
- Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2026, Buiten Voor Elkaar, gemeente Dalfsen;
- Verordening op de heffing en de invordering van lijkbezorgingsrechten 2024.

3 Proces

In dit hoofdstuk is beschreven wat de beoogde aanpak is.

3.1 Aanpak

Het integrale onderzoek naar de begraafplaatsen is al in gang gezet. De gemeente wordt daarbij sinds begin 2024 ondersteund door een externe adviseur.

3.2 Betrokkenen

Intern betrokkenen

Intern zijn de volgende mensen betrokken:

Bestuurlijk opdrachtgever:	de portefeuillehouder;
Ambtelijk opdrachtgever:	de teamleider Advies en Regievoering, Domein Ruimte;

Interne projectleider: de medewerker Advies en Regievoering, Domein Ruimte;
Externe adviseur: consultant van bureau KYBYS;

Interne medewerkers:

- de integraal beleidsmedewerker Openbare Ruimte;
- de strategisch adviseur;
- de adviseur Erfgoed, Monumenten & Archeologie;
- de beleidsmedewerker Gebouwen en Kunstwerken;
- de wijkuitvoerder;
- de twee begraafplaatsbeheerders;
- de twee allround medewerkers Burgerzaken (begraafplaatsadministratie);
- de financieel adviseur;
- een projectmedewerker voor de ondersteuning;
- de adviseur communicatie;
- de twee beleidsadviseur RO & omgevingsplan & verordeningen;
- de projectleider Welsummerweg (inzake begraafplaats Welsum).

Extern betrokkenen

De volgende externe partijen worden betrokkenen om gegevens en standpunten uit te wisselen:

- Stichting Begraafplaats Lemelerveld;
- De katholieke begraafplaatsen (parochies) van Dalfsen, Lemelerveld en Hoonhorst;
- Museum Palthehof Nieuwleusen / historische vereniging Ni'jluusn van vrogger;
- Historische Kring Dalfsen;
- Rouwcentrum Dalfsen;
- Uitvaartondernemers in de gemeente.

3.3 Planning

De planning voor het opstellen en bestuurlijke behandeling van het Beleidsplan is als volgt:

Kwartaal	Stap
Q2 2024	start onderzoek
Q3	consultatie externe partijen
Q3/Q4	Startnotitie begraafplaatsen in college
Q3/Q4	Raadsmemo
Q4	afronding onderzoek
Q4	opstellen Communicatieplan
Q1 2025	Beleidsplan begraafplaatsen in college
Q1	Beleidsplan begraafplaatsen in de raad
Q1/Q2	externe partijen worden geïnformeerd

Aansluitend worden in of vanaf 2025 de maatregelen uit het Beleidsplan uitgevoerd. Er is nu nog geen zicht op de aard, omvang, kosten, organisatie en doorlooptijd van deze maatregelen. Dit is afhankelijk van de besluitvorming.

3.4 Communicatie

Er wordt een Communicatieplan opgesteld over het Beleidsplan en de bestuurlijke behandeling ervan. Er is daarbij aandacht voor het participatieproces met de betrokken externe partijen, voor communicatie richting inwoners/rechthebbenden en voor de gevoeligheid van het onderwerp. Mogelijk hebben inwoners / rechthebbenden tot aan besluitvorming over het Beleidsplan begraafplaatsen (en daarna) behoefte aan aanvullende (specifieke) informatie of een gesprek. Vanuit de ambtelijke organisatie is daar ruimte voor. Voor de verschillende maatregelen uit het Beleidsplan wordt in 2025, na vaststelling door de gemeenteraad, een meer gerichte communicatieaanpak uitgewerkt. Deze aanpak wordt afgestemd op een specifieke doelgroep of mogelijk op individueel niveau.

4 Randvoorwaarden

In dit hoofdstuk zijn de randvoorwaarden beschreven.

4.1 Capaciteit

Er is een aantal interne medewerkers inhoudelijk betrokken bij het proces. Enkelen daarvan zullen incidenteel worden geraadpleegd en enkelen vormen samen een werkgroep. De werkgroep komt regelmatig bijeen om de voortgang te bespreken en adviezen uit te werken. De totale ambtelijke inspanning van de medewerkers (werkgroep en incidenteel) is geraamd op 600 uur. Daarbovenop is de inspanning voor de interne projectondersteuner en de interne projectleider geraamd op 200 uur elk. Daarnaast is een extern adviseur begraafplaatsen aangesteld.

4.2 Budget

Er is een budget nodig voor de inhuur van de externe adviseur begraafplaatsen, voor de periode van maart 2024 tot en met (geraamd) maart 2025. De kosten hiervoor zijn nu geraamd op € 50.000 excl. BTW. Deze kosten worden gedekt uit de bestaande ruimte in de begraafplaatsenbegroting. Voor de uitvoering van de maatregelen in het Beleidsplan zal later een kredietvoorstel met kostendekking worden opgesteld.

4.3 Risico's

De volgende risico's spelen mogelijk een rol:

- Uit de participatieronde met de externe partijen kan een onvolledig beeld van hun standpunten en van bijvoorbeeld de totale begraafcapaciteit in de gemeente ontstaan.
- Bij de externe partijen kunnen verwachtingen worden gewekt, die niet worden waargemaakt in het Beleidsplan, de daaruit voortkomende maatregelen of de besluitvorming.
- Doordat begraven een gevoelig onderwerp is, kan dit op individueel niveau bij inwoners/rechthebbenden, emoties oproepen.
- De planning van het proces tot aan besluitvorming kan uit als gevolg van externe reacties uitlopen.